

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Brüssel, 31. mai 2023
(OR. en)**

**2023/0051(COD)
LEX 2242**

**PE-CONS 19/1/23
REV 1**

**POLCOM 67
COEST 259
CODEC 633**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, MIS KÄSITLEB AJUTISI
KAUBANDUSE LIBERALISEERIMISE MEETMEID, MILLEGA TÄIENDATAKSE UKRAINA
TOODETE SUHTES KOHALDATAVAID KAUBANDUSKONTSESSIOONE ÜHELTL POOLT
EUROOPA LIIDU JA EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE NING NENDE
LIIKMESRIIKIDE JA TEISELT POOLT UKRAINA VAHELISE ASSOTSIEERIMISLEPINGU
ALUSEL**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2023/...,**

31. mai 2023,

**mis käsitleb ajutisi kaubanduse liberaliseerimise meetmeid,
millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone
ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse
ning nende liikmesriikide
ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt¹

¹ Euroopa Parlamendi 9. mai 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. mai 2023. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu ja Ukraina suhete aluseks on ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vaheline assotsieerimisleping¹ (edaspidi „assotsieerimisleping“). Kooskõlas nõukogu otsusega 2014/668/EL² on assotsieerimislepingu kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlevat IV jaotist ajutiselt kohaldatud alates 1. jaanuarist 2016 ning assotsieerimisleping jõustus 1. septembril 2017 pärast selle ratifitseerimist kõigi liikmesriikide poolt.
- (2) Assotsieerimislepingus väljendatakse assotsieerimislepingu osaliste (edaspidi „lepinguosalisted“) soovi tugevdada ja laiendada suhteid ambitsioonikal ja innovaatilisel viisil, hõlbustada järkjärgulist majanduslikku integratsiooni ja selle saavutamist ning teha seda kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis tulenevad lepinguosaliste liikmesusest Maailma Kaubandusorganisatsioonis.

¹ ELT L 161, 29.5.2014, lk 3.

² Nõukogu 23. juuni 2014. aasta otsus 2014/668/EL ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta selle III jaotise (välja arvatud sätted teise lepinguosalise territooriumil seaduslikult töötavate kolmandate riikide kodanike kohtlemise kohta) ning IV, V, VI ja VII jaotise ning seotud lisade ja protokollide osas (ELT L 278, 20.9.2014, lk 1).

- (3) Assotsieerimislepingu artikliga 25 on ette nähtud lepinguosaliste vahelise vabakaubanduspiirkonna järkjärguline loomine kooskõlas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT 1994) XXIV artikliga. Selleks on assotsieerimislepingu artiklis 29 sätestatud tollimaksude järkjärguline kaotamine vastavalt selles sisalduvatele ajakavadele, samuti on ette nähtud võimalus tollimaksude kaotamise kiirendamiseks ja ulatuse laiendamiseks. Assotsieerimislepingu artiklis 48 on sätestatud, et enne dumpinguvastaste meetmete kohaldamist lepinguosaliste vahel tuleb arvesse võtta avalikku huvi.
- (4) 24. veebruaril 2022 alanud Venemaa provotseerimata ja põhjendamatul agressioonisõjal Ukraina vastu on olnud sügavalt negatiivne mõju Ukraina suutlikkusele kaubelda ülejäänud maailmaga, seda nii tootmisvõimsuse hävimise tõttu kui ka seetõttu, et märkimisväärset osa transpordivahenditest ei ole võimalik kasutada, nt Mustale merele juurdepääsu piirangute ja ebakindluse tõttu. Sellistel erandlikel asjaoludel ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja negatiivse majandusliku mõju leevendamiseks on vaja kiirendada tihedamate majandussuhete arendamist liidu ja Ukraina vahel, et jätkata Ukraina ametiasutuste ja elanikkonna toetamist. Seepärast on vajalik ja asjakohane jätkata kaubavoogude stimuleerimist ja anda kaubanduse liberaliseerimise meetmete vormis soodustusi kõigile toodetele kooskõlas tollimaksude kaotamise kiirendamisega liidu ja Ukraina vahelises kaubanduses.

- (5) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 21 lõike 3 kohaselt peab liit tagama kooskõla oma välistegevuse eri valdkondade vahel. Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 207 lõike 1 kohaselt tuleb ühist kaubanduspoliitikat ellu viia kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega.
- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/870¹ kaotab kehtivuse 5. juunil 2023.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/870, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel (ELT L 152, 3.6.2022, lk 103).

- (7) Käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmed peaksid olema järgmisel kujul: i) puu- ja köögivilja suhtes piiril kehtivate hindade süsteemi kohaldamise peatamine; ii) tariifikvootide ja imporditollimaksude peatamine; iii) erandina Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1036¹ artikli 14 lõike 1 esimesest lõigust ei tohiks käesoleva määruse kohaldamise ajal Ukrainast pärit impordi suhtes kehtestatud dumpinguvastaseid tollimakse ühelgi ajahetkel sisse nõuda, sealhulgas pärast käesoleva määruse kehtivuse lõppemist, ning iv) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/478² kohaldamise ajutine peatamine. Nende meetmete kaudu annab liit Ukrainale ja mõjutatud ettevõtjatele ajutiselt asjakohast majanduslikku ja rahalist toetust.
- (8) Kelmsute ja pettuste vältimiseks peaks Ukraina käesoleva määrusega kehtestatud sooduskorra kasutamiseks järgima kõiki assotsieerimislepingu kohaste soodustuste saamise asjaomaseid tingimusi, sealhulgas asjaomaste toodete päritolureegleid ja nendega seotud menetlusi, ning Ukraina peaks tegema liiduga tõhusat halduskoostööd, nagu on sätestatud assotsieerimislepingus.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed (ELT L 176, 30.6.2016, lk 21).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2015. aasta määrus (EL) 2015/478 impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 83, 27.3.2015, lk 16).

- (9) Ukraina peaks hoiduma uute tollimaksude või samaväärse toimega maksude ning uute koguseliste piirangute või muude samaväärse toimega meetmete kehtestamisest, samuti olemasolevate tollimaksumäärade või muude maksude suurendamisest või muude piirangute kehtestamisest liiduga kauplemisele, välja arvatud juhul, kui see on Venemaa agressioonisõja kontekstis selgelt põhjendatud. Kui Ukraina neid tingimusi ei täida, peaks komisjonil olema õigus käesoleva määrusega kehtestatud sooduskord ajutiselt täielikult või osaliselt peatada.
- (10) Assotsieerimislepingu artiklis 2 on sätestatud, et assotsieerimislepingu oluliseks osaks on muu hulgas demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine, suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse, piiride puutumatus ja sõltumatuse põhimõtete austamise edendamine ning massihävitusrelvade, nendega seotud materjalide ja nende kandevahendite leviku vastu võitlemine. Lisaks on assotsieerimislepingu artiklis 3 märgitud, et lepinguosaliste suhete tihendamisel on keskne roll õigusriigil, heal valitsemistaval, korruptsiooni- ning rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi eri vormide vastasel võitlusel, kestliku arengu edendamisel ja tõhusal mitmepoolsusel. Nagu muude liidu sõlmitud assotsieerimislepingute puhul on asjakohane näha ette võimalus peatada ajutiselt käesoleva määrusega kehtestatud sooduskord, kui Ukraina ei järgi assotsieerimislepingu üldpõhimõtteid.

- (11) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused artikli 1 lõikes 1 sätestatud sooduskorra ajutiseks peatamiseks, kui sooduskorra kohaldamise tingimusi enam ei täideta, ning kaitsemeetmete kehtestamiseks juhtudel, kui käesoleva määruse kohasel impordil on liidu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turgudele kahjulik mõju. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹.
- (12) Tingimusel et komisjon hindab korrapärase seire raames käesoleva määruse mõju ning selline hindamine algatatakse liikmesriigi igakülgset põhjendatud taotluse korral või komisjoni omal algatusel, on vaja ette näha võimalus taaskehtestada tollimaksud, mida tavaolukorras kohaldatakse assotsieerimislepingu alusel käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate toodete impordi suhtes, millel on kahjulik mõju liidu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (13) Komisjoni iga-aastane aruanne assotsieerimislepingu oluliseks osaks oleva põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise kohta peaks sisaldama üksikasjalikku hinnangut käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamisele.
- (14) Pidades silmas, et Ukraina majanduslik olukord nõuab viivitamatut tegutsemist ning määruse (EL) 2022/870 kehtivusaeg lõpeb 5. juunil 2023, peaks käesolev määrus jõustuma 6. juunil 2023,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1
Kaubanduse liberaliseerimise meetmed

1. Kehtestatakse järgmine sooduskord:
 - a) sisenemishindade süsteemi kohaldamine peatatakse nende toodete puhul, mille suhtes seda süsteemi kohaldatakse vastavalt assotsieerimislepingu I-A lisale. Nende toodete impordi suhtes ei kohaldata tollimakse;
 - b) kõik assotsieerimislepingu I-A lisas kehtestatud tariifikvoodid peatatakse ja nende kvootidega hõlmatud tooteid lubatakse Ukrainast liitu importida tollimaksuvabalt.
2. Erandina määruse (EL) 2016/1036 artikli 14 lõike 1 esimesest lõigust ei nõuta käesoleva määruse kohaldamise ajal Ukrainast pärit impordi suhtes kehtestatud dumpinguvastaseid tollimakse sisse ühelgi ajahetkel, sealhulgas pärast käesoleva määruse kehtivusaja lõppemist.
3. Määruse (EL) 2015/478 kohaldamine Ukrainast pärit impordi suhtes peatatakse ajutiselt.

Artikkel 2
Sooduskorra saamise tingimused

Artikli 1 lõikes 1 sätestatud sooduskorra suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) toodete päritolureegleid ja nendega seotud menetlusi järgitakse vastavalt assotsieerimislepingus sätestatule;
- b) Ukraina hoidub uute tollimaksude või muude samaväärse toimega maksude ning uute koguseliste piirangute või muude samaväärsete meetmete kehtestamisest liidust pärit impordile, samuti olemasolevate tollimaksumäärade või muude maksude suurendamisest või muude piirangute, sealhulgas diskrimineerivate sisemiste haldusmeetmete kehtestamisest liiduga kauplemisele, välja arvatud juhul, kui see on sõjaolukorras selgelt põhjendatud, ning
- c) Ukraina austab demokraatia põhimõtteid, inimõigusi ja põhivabadusi, järgib õigusriigi põhimõtet ning teeb jätkuvaid ja kestvaid jõupingutusi võitluses korruptsiooni ja ebaseadusliku tegevuse vastu, nagu on sätestatud assotsieerimislepingu artiklites 2, 3 ja 22.

Artikkel 3

Ajutine peatamine

1. Kui komisjon leiab, et on piisavalt tõendeid selle kohta, et Ukraina ei täida artiklis 2 sätestatud tingimusi, võib komisjon artikli 1 lõikes 1 sätestatud sooduskorra rakendusaktiga täielikult või osaliselt peatada. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Kui liikmesriik esitab komisjonile taotluse sooduskorra peatamiseks põhjusel, et Ukraina ei täida artikli 2 punktis b sätestatud tingimusi, esitab komisjon nelja kuu jooksul pärast taotluse saamist põhjendatud arvamuse selle kohta, kas väide tingimuste täitmata jätmise kohta Ukraina poolt on põhjendatud. Kui komisjon leiab, et väide on põhjendatud, algatab ta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetluse.

Artikkel 4
Kiirendatud kaitsemeede

1. Kui Ukrainast pärit toodet imporditakse tingimustel, millel on kahjulik mõju liidu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule, võib komisjon rakendusaktiga igal ajal taaskehtestada kõnealuse toote impordi suhtes assotsieerimislepingu alusel tavaolukorras kohaldatavad tollimaksud. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Assotsieerimislepingu alusel tavaolukorras kohaldatavad tollimaksud võib taaskehtestada seniks, kuni see on vajalik liidu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule avalduva kahjuliku mõju kõrvaldamiseks.

2. Komisjon jälgib korrapäraselt käesoleva määruse mõju, võttes arvesse teavet selliste toodete ekspordi ja impordi kohta, hindade kohta liidu turul ja tootmise kohta liidus, mille suhtes kohaldatakse artikli 1 lõike 1 punkti b kohaseid kaubanduse liberaliseerimise meetmeid.

Komisjon teavitab liikmesriike korrapärase seire tulemustest iga kahe kuu järel alates käesoleva määruse jõustumisest.

3. Komisjon viib läbi liidu samasuguse või otseselt konkureerivate toodete turu olukorra hindamise, et taaskehtestada tollimaksud. Kõnealune hindamine algatakse
- a) pärast seda, kui liikmesriik on esitanud lõike 4 kohaselt igakülgset põhjendatud taotlust, mis sisaldab piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid selle kohta, et impordil on kahjulik mõju turule, nagu on osutatud lõikes 1, või
 - b) komisjoni enda algatusel, kui ta leiab, et on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid selle kohta, et impordil on kahjulik mõju turule, nagu on osutatud lõikes 1.

Esimeses lõigus osutatud hindamine viiakse lõpule kolme kuu jooksul pärast selle algatamist.

4. Kui komisjon hindab, kas lõike 1 kohaselt tuleks kohaldada meetmeid, võtab ta arvesse kõiki asjakohaseid turusuundumusi, sealhulgas asjaomase impordi mõju olukorrale liidu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turul. Hindamisel võetakse arvesse järgmisi tegureid:
- a) Ukrainast asjaomase toote impordi suurenemise määr ning maht absoluut- ja suhtarvudes;

- b) asjaomase impordi mõju liidu tootmisele ja hindadele, võttes samal ajal arvesse teistest riikidest lähtuva impordi arengut.

See loetelu ei ole ammendav ja arvesse võib võtta ka muid asjakohaseid tegureid.

- 5. Kui komisjon leiab lõikes 3 osutatud hindamise tulemusena, et impordil on liidu samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule kahjulik mõju, ja kavatseb taaskehtestada tollimaksud, avaldab ta *Euroopa Liidu Teatajas* teate assotsieerimislepingu kohaselt asjaomasele tootele tavaolukorras kohaldatavate tollimaksude taaskehtestamise kohta. Teates esitatakse kiirendatud hindamise peamiste tulemuste kokkuvõte ja märgitakse tähtaeg, mille jooksul võivad huvitatud isikud esitada kirjalikult oma seisukohad. Tähtaeg ei tohi ületada kümmet päeva alates teate avaldamise kuupäevast.
- 6. Kui erandlikud asjaolud nõuavad viivitamatut tegutsemist, võib komisjon võtta vajalikke ennetusmeetmeid ilma lõikes 5 sätestatud menetlust järgimata, olles teavitanud määruse (EL) 2015/478 artikli 3 lõike 1 kohaselt loodud kaitsemeetmete komiteed.

Artikkel 5
Komiteemenetlus

1. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 kohaldamisel abistab komisjoni Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013¹ artikli 285 lõike 1 alusel loodud tolliseadustiku komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kohaldamisel abistab komisjoni määruse (EL) 2015/478 artikli 3 lõike 1 alusel loodud kaitsemeetmete komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

Artikkel 6

Kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamise hindamine

Komisjoni iga-aastane aruanne põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise kohta peab sisaldama üksikasjalikku hinnangut käesolevas määruses sätestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamisele ning, kui see on asjakohane, hinnangut nende meetmete sotsiaalsele mõjule Ukrainas ja liidus. Teave artikli 1 lõike 1 punkti b kohaste toodete impordi kohta tehakse kättesaadavaks komisjoni veebisaidil ning seda ajakohastatakse kord kuus.

Artikkel 7

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub 6. juunil 2023.

Käesolevat määrust kohaldatakse kuni 5. juunini 2024.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja